

Република Србија
Министарство просвете и науке
Друштво педагога техничке културе Србије

ПРАВИЛНИК И ПРОПОЗИЦИЈЕ

за такмичење из

ТЕХНИЧКОГ И ИНФОРМАТИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Школска 2017 / 2018. година



Чувајмо нашу животну средину и новац!
Молимо Вас да не штампате овај документ, осим ако то заиста није неопходно!
Друштво педагога техничке културе Србије

ПРАВИЛНИК ЗА ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ТЕХНИЧКОГ И ИНФОРМАТИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА - ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА, УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА СРБИЈЕ

Члан 1.

Правилник и пропозиције за такмичење из **техничког и информатичког образовања, техника и технологија** ученика основне школе усаглашен је са «Стручним упутством о организовању такмичења и смотри ученика основне школе» које је издало Министарство просвете.

Овим Правилником уређују се циљ, задаци, врсте и нивои, начин организовања, начин вредновања, услови за остваривање, праћење и извештавање о одржаним такмичењима и смотрима.

Члан 2.

Такмичење је организована активност ученика-појединаца са циљем да се покаже стечено знање и исказе способност, склоност и интересовање за поједине предмете који су изучавани у основној школи.

Члан 3.

Организатори такмичења су: Министарство просвете и Друштво педагога техничке културе Србије (у даљем тексту : Друштво).

Члан 4.

Циљ такмичења је да обухвати што већи број ученика како би имали прилику да према садржају и врсти активности:

- а) прикажу знање, способност, склоност, стваралаштво, позитивне социјалне вредности и сл. којима су овладали у току свог развоја, образовања, васпитања и дружења;
- б) упореде постигнуте резултате са осталим учесницима, како би их то мотивисало за даље напредовање;
- в) процењују и реално одређују своје резултате у односу на резултате других учесника, уочавајући при том пропусте, али и квалитете у процесу свог припремања.

Члан 5

Задаци такмичења су да:

Оспособљавају да своје знање, способности, склоности, стваралаштво, понашање и сл. пореде са квалитетима осталих ученика, као и да ученици:

- а) настоје да постигну боље резултате, како појединачно, тако и екипно;
- б) боље и објективније упознају себе и остале учеснике у такмичењу
- в) развијају емоционалне способности у прихватању оцена постигнутих резултата

Члан 6

Такмичења су организована на нивоу: школе, општине, округа , Града и Републике.

Члан 7

Школско такмичење организују школе ради издвајања најуспешнијих ученика, који ће школу представљати на следећим такмичењима.

Школа која не организује школско такмичење, као најмасовнији облик активности, који обухвата највећи број ученика, не може учествовати на вишем нивоу такмичења.

Члан 8

Општинска такмичења организују општински активни стручних друштава. Са школског на општинско такмичење пласирају се ученици који су освојили прво, друго и треће место за сваку дисциплину.

На општинским такмичењима учествују највише три ученика једне школе по дисциплини.

Члан 9

Окружно/градско такмичење организује окружно/градско Друштво. На овом такмичењу учествују ученици према правилнику Министарства .

Члан 10

Републичко такмичење организује Друштво са Министарством просвете. На овом такмичењу могу учествовати ученици који су освојили прво, друго и треће место на окружном такмичењу за сваку дисциплину, а из града могу учествовати ученици који су освојили прво, друго и треће место на градском такмичењу за сваку дисциплину. Екипа града Београда броји шест чланова по дисциплини.

Члан 11

Такмичење се одвија по разредима изузев код такмичења модела. Ученик, као појединац може учествовати на такмичењу само у оквиру свог разреда или у оквиру моделарских дисциплина.

Члан 12

Организатор одређује непосредног домаћина где ће се одржати такмичење на општинском, окружном, односно градском и републичком такмичењу.

Члан 13

Пријаве и списак ученика подносе се организатору следећег нивоа такмичења три дана по завршетку нижег ранга такмичења од стране домаћина такмичења.

УЧЕНИЦИ ПРЕ ОДБРАНЕ РАДА МОРАЈУ ИМАТИ ЕТИКЕТУ ВЕЛИЧИНЕ А4 ФОРМАТА НА КОЈЕМ ЋЕ НАПИСАТИ ОВИМ РЕДОСЛЕДОМ: НАЗИВ ШКОЛЕ И МЕСТО, ОКРУГ, НАЗИВ РАДА, СВОЈЕ ИМЕ И ПРЕЗИМЕ, ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАСТАВНИКА, МЕСТО И ДАТУМ ОДРЖАВАЊА ТАКМИЧЕЊА ..

Члан 14

На нивоу општинског такмичења резултате вреднује комисија од најмање три члана, који се бирају из реда наставника. Чланови комисије у моделарским дисциплинама морају бити стручне судије или наставници који се баве моделарским дисциплинама.

Члан 15

На нивоу окружног, односно градског такмичења резултате вреднује стручна комисија, коју чине три члана, од којих су два члана из окружног Друштва и један представник републичког Друштва. На нивоу републичког такмичења резултате вреднује стручна комисија од три члана коју образује организатор, а најмање један члан је представник Министарства

просвете. Чланови комисије у моделарским дисциплинама морају бити стручне судије или наставници који се баве моделарским дисциплинама.

Члан 16.

Са **општинског** на окружно/градско/ такмичење пласирају се ученици који су освојили прво, друго и треће место за сваку дисциплину.

УСЛОВ ЗА ЊИХОВО ДАЉЕ УЧЕШЋЕ ЈЕ ДА СУ НА ОПШТИНСКОМ ТАКМИЧЕЊУ ИЗ ДЕЛА ТЕСТА ОСВОЈИЛИ НАЈМАЊЕ 60 % од укупног броја бодова на ТЕСТУ.

Са **окружног/градског** такмичења на републичко такмичење пласирају се ученици који су освојили прво, друго и треће место за сваку дисциплину, **односно три ученика по дисциплини.**

УСЛОВ ЗА УЧЕШЋЕ НА РЕПУБЛИЧКОМ ТАКМИЧЕЊУ СТИЧУ УЧЕНИЦИ КОЈИ СУ НА ПРЕТХОДНОМ ТАКМИЧЕЊУ ИЗ ДЕЛА ТЕСТА ОСВОЈИЛИ НАЈМАЊЕ 70 % од укупног броја бодова на ТЕСТУ.

Први део такмичарске листе са коначним резултатима се формира само од ученика који су испунили услов освојених бодова на тесту, а ученици који немају довољан број бодова (60% или 70%) су „испод црте“.

Члан 16 а

Ако на општинском/окружном/градском/међуокружном такмичењу има више ученика са једнаким укупним бројем бодова ранг листа успеха се утврђује тако што се узима као предност број бодова на **Практичном раду**. Ако и даље има ученика са истим бројем бодова **Оцењивачка комисија** у конкретној дисциплини утврђује коначну ранг листу.

Код моделарских дисциплина такмичења модела (ауто, бродо, ракетно и авио), у случају једнаког укупног броја бодова, предност има ученик који има више бодова на **практичном раду**. Ако су и даље једнаки, предност има онај који има већи број бодова на **такмичењу модела**. Уколико су и онда једнаки, иде се на **додатни старт** до добијања победника. За општинска и окружна такмичења, препорука је да се на терену одмах изврше додатни стартови ако ученици имају исти број бодова на такмичењу модела.

Члан 17.

На основу такмичарских листа Оцењивачка комисија и Централни жири Републичког такмичења у свим дисциплинама у појединачној конкуренцији пласираним појединцима по правилу додељује:

- **За освојено прво, друго и треће место припада ученицима диплома Министарства просвете и Друштва И МЕДАЉА.**

Ученици који имају исти број бодова деле одговарајуће исто место.

- У свакој дисциплини најбољих 20% ученика наградити **ДИПЛОМАМА ЗА ПЛАСМАН (ОСИМ УЧЕНИКА КОЈИ СУ ОСВОЈИЛИ МЕДАЉУ)** и то:

- 6-7% - ПРВА НАГРАДА

- 6-7% - ДРУГА НАГРАДА

- 6-7% - ТРЕЋА НАГРАДА

Одлуку о додели медаља доноси комисија на основу прегледа прелиминарних резултата.

Подела **ДИПЛОМАМА ЗА ПЛАСМАН (ПРВА, ДРУГА И ТРЕЋА НАГРАДА)** је одређена бројем освојених бодова, али може бити укупно награђено до 20% учесника

у тој дисциплини (обрачунава се процентуално до најближег целог броја. Пример: 63 учесника, 20% је 12.6, односно 13 такмичара).

Свим менторима чији су такмичари освојили једну од прва три места припада одговарајуће признање.

Централни жири Републичког такмичења, на предлог Оцењивачке комисије, може доделити специјално признање такмичару и ментору чији је рад оригиналан или представља иновацију или унапређење.

**НАГРАЂИВАЊЕ НА НИЖИМ НИВОИМА ТАКМИЧЕЊА:
ДИПЛОМА ОБАВЕЗНА, А ОСТАЛЕ НАГРАДЕ ЗАВИСЕ ОД МОГУЋНОСТИ ОРГАНИЗАТОРА**

Члан 18.

Вредновање теоријског (тест) и практичног знања такмичара, у свим дисциплинама, врше Оцењивачке комисије састављене од стручњака за одређену област. Чланове ових комисија именује Организациони одбор такмичења, водећи рачуна о томе да исти поседује све предуслове за стручно и објективно оцењивање, као и да су коректно обављали ове послове на ранијим такмичењима. **Практичан рад у моделарским дисциплинама оцењује иста комисија која бодује такмичење модела.**

Израду тестова за општинско, окружно /градско/ и републичко такмичење преузима Друштво, а за ниже нивое такмичења организатори.

За републичко такмичење тестови се дају на превођење месец дана пре такмичења у Извршно веће Војводине.

Члан 19.

Организатор именује поред оцењивачке комисије, организациони одбор и централни жири, који броји најмање пет чланова. Централни жири разматра план и програм одвијања свих активности и сходно томе врши расподелу задатака за сваког члана посебно. Основни задатак Централног жирија је да за све време трајања такмичења прати рад Оцењивачке комисије и усмерава целокупан ток рада свих носилаца задатака.

Члан 20

Резултати такмичења објављују се на огласној табли школе по одржаном такмичењу, односно у дану одржавања такмичења.

Привремени резултати се објављују одмах по сређивању листа и на њима се уписује време објављивања на огласној табли. Учесник такмичења, наставник или ментор, може да поднесе жалбу на вредновање резултата такмичења у року 30 минута од времена објављивања. Ако у овом времену није поднета ниједна жалба, резултати су коначни. Комисија је дужна да о д м а х а по прикупљању изјава размотри исту и обавести подносиоца. У поступку решавања по жалби учесника учествују два представника Друштва и представник Министарства просвете.

Коначна ранг-листа такмичења сачињава се после разматрања и коначног усвајања или одбијања приговора и жалбе учесника и објављује се у дану такмичења на огласној табли школе.

Члан 21

На такмичењу могу да учествују ученици школа са сметњама у развоју у посебној конкуренцији у четири моделарске дисциплине (такмичење модела). **Уместо тестова, ученици раде ПРАКТИЧАН РАД- ИЗРАДА ПРЕДМЕТА ОД ПАПИРА ПО ЗАДАТКУ ОД ДАТОГ МАТЕРИЈАЛА.** Практичан рад се ради у времену од 60 минута у време израде тестова осталих ученика. Комисија мора да буде стучна, састављена од дефектолога или наставника ТИО (ТТ) који раде са тим ученицима.

Ученик редовне школе може да се такмичи у овој конкуренцији САМО УКОЛИКО ПРИЛОЖИ ФОТОКОПИЈУ **РЕШЕЊЕ ИНТЕРРЕСОРНЕ КОМИСИЈЕ** ДА УЧЕНИК-ЦА УЧИ по измењеном ИОП-у 2, ЗА ГРУПУ - ВИШЕ ПРЕДМЕТА И ТИО (ТиТ). ЗА ТАКМИЧЕЊЕ МОДЕЛА, УЧЕНИЦИ ТРЕБА ДА САМИ НАПРАВЕ СВОЈ МОДЕЛ, САМИ ГА ПРИПРЕМЕ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ И САМИ СТАРТУЈУ.

За укупни пласман се сабирају бодови са практичног рада (50 бодова) и такмичење модела (30 бодова)- укупно 80 бодова.

На Републичком такмичењу награђивање ове категорије ученика је:

- За освојено 1., 2. и 3. место Дипломе Министарства (и медаље)
- За освојени пласман, награђују се медаљама ученици по освојеним бодовима
- 70-80 бодова - златна медаља- 1. награда
- 59-69 бодова - сребрна медаља- 2. награда
- 48-58 бодова - бронзана медаља- 3. награда

Приликом израде билтена са постигнутим резултатима на такмичењу, резултати ових ученика ће бити приказани као посебна табела са називом ИОП-2 (индивидуални образовни план за децу са посебним потребама), и у њој ће бити приказане дисциплине и резултати.

II ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ТЕХНИЧКОГ И ИНФОРМАТИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА, ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА, УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА СРБИЈЕ

Ученици се такмиче у четири категорије по разредима.

Учешће на такмичењу се остварује кроз следеће елементе:

а) Тест (теоријска провера знања) – ученици 5. – 8. Разреда

б) Практична израда по задатку на самом такмичењу – ученици 5. - 8. разреда

а) Тест (теоријска провера знања)

Овај елемент реализује се кроз решавања теста који обухвата наставно градиво техничког и информатичког образовања-6.,7.и 8. разред, техника и технологија- 5. разред . Тест се ради 45 (четрдесет пет) минута и носи до 50 бодова

б) Практична израда по задатку на самом такмичењу – ученици 5. - 8. Разреда

Овај елемент реализује се кроз практичан рад, израда предмета по датом задатку, скици, цртежу....у времену од 60 до 120 минута и носи до 50 бодова

За практичан рад 15 дана пре такмичења биће објављен списак материјала и алата који се мора понети на такмичење на званичном сајту Друштва.

III ТАКМИЧЕЊЕ МОДЕЛА

Такмичарске дисциплине:

- 1 - АУТО МОДЕЛАРСТВО
- 2 - БРОДО МОДЕЛАРСТВО
- 3 - АВИО МОДЕЛАРСТВО
- 4 - РАКЕТНО МОДЕЛАРСТВО

1. АУТО МОДЕЛАРСТВО

ДИСЦИПЛИНА: ПОГАЂАЊЕ ЦИЉА

Учешће на такмичењу се остварује кроз следећа три елемента:

- а) Тест (теоријска провера знања)
- б) Практичан рад
- в) Такмичење модела - погађање циља

а) Тест (теоријска провера знања) - 50 бодова

Тест се ради 45 (четрдесет пет) минута. Тест се ради по програму у који разред иде ученик.

б) Практичан рад - 20 бодова

Практичан рад се ради у времену од 60 минута (општинско и окружно, градско такмичење) и 120 минута (републичко такмичење), одмах после израде теста.

На практичном раду се оцењује прецизност израде и финоћа обраде дела модела, а ради се следеће:

- **Општинско такмичење:**
 - састављање конструкције модела аута- шасија аута (без каросерије) од припремљених делова (делови су исечени од шперплоче, лима, пластике...), постављање точкова и механизма за управљање.
- **Окружно-Градско такмичење:**
 - на направљену конструкцију монтирати електромотор, прекидач, држач батерија, залемити жице, поставити батерије и проверити кретање модела аута. Сваки такмичар мора понети поред потребног материјала и алата, продужни кабал 3 метра са 3 утичнице, да би могли сви да се споје и истовремено раде.
- **Републичко такмичење:**
 - Направити каросерију од картона-хамера. На хамеру може да буде нацртана каросерија. Исту исећи, монтирати и поставити чврсто на конструкцију модела. Такмичар може и са овим моделом да се такмичи у погађању циља.

Напомена: пре почетка сваког такмичења комисија прегледа делове и обележава их бројем ученика са такмичарске листе и потписом судије. По завршетку практичног рада проверава да ли су обележени делови уграђени и бодује рад 0 до 20 бодова, оцењујући прецизност израде. (Најлакше је упоредити са осталим моделима и доделити бодове). Рад који није завршен до краја, може бити бодован али не са више од 10 бодова. Модел који није направљен од обележених делова, бодује се са 0 бодова.

в) Такмичење модела - погађање циља – 30 бодова

КАРАКТЕРИСТИКЕ МОДЕЛА:

- Облик модела – слободна конструкција или из комплета модела аута
- Модел не сме бити фабрички урађен- готов модел купљен у продавници- већ израђен од дрвета или пластике из комплета за склапање или сопствена конструкција
- Минимална ширина модела је 100 мм,
- Дужина модела мора бити у сразмери са димензијама аута, али не дужи од 350мм
- Модел не сме да има даљински управљачки систем, и не сме да има никакве нишанске справе (ласер, цеви...)
- Модел мора имати управљачки механизам покретан око вертикале осе управљачких точкова (точкови морају бити покретни на контроли). Уколико модел нема управљачки механизам, такмичар се дисквалификује.
- Погон може бити на гуму или електромотор са највећим напоном напајања 6 Волти. Дозвољени фабрички делови су електромотор, зупчаници, ременице, точкови са гумама и извор напајања.
- Модел МОРА да има каросерију направљену од разних материјала (картон, дрво, пластика.....) и мора да буде на моделу приликом старта модела
- На моделу обезбедити чист простор 30 x 30 мм где ће судије уписати стартни број или налепити налепницу са стартним бројем.

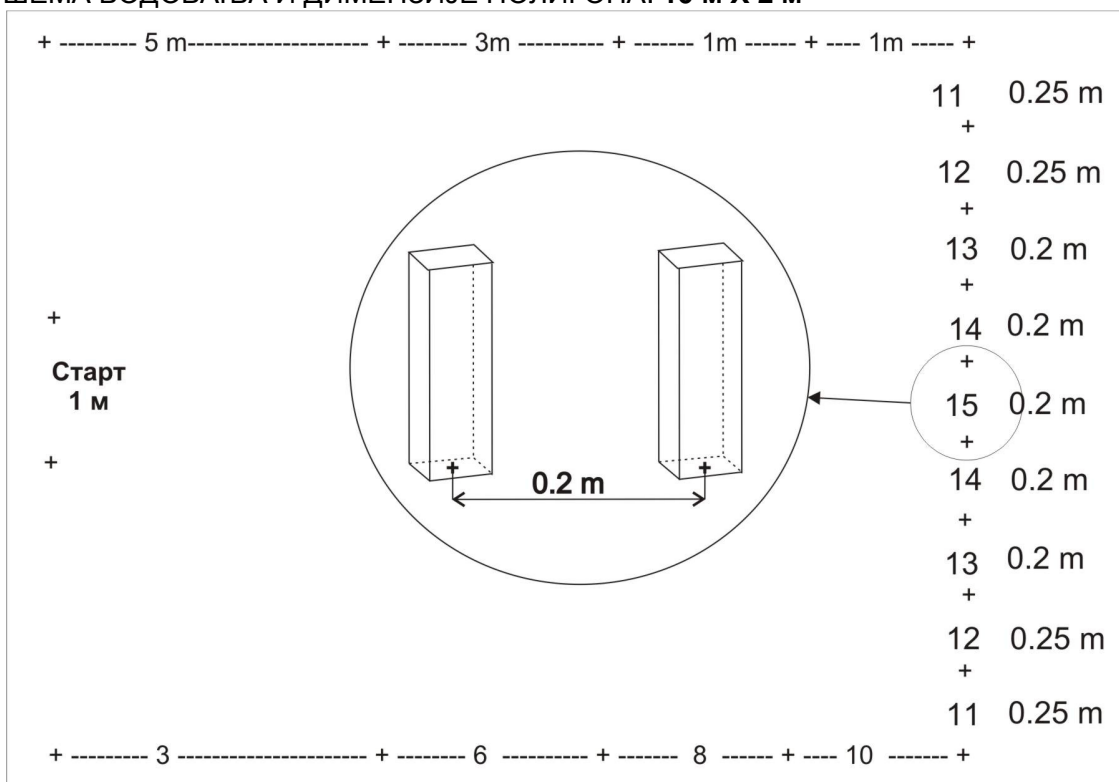
БРОЈ СТАРТОВА:

- Такмичар има право на два (2) старта.

ТАКМИЧЕЊЕ СЕ ОДВИЈА НА СЛЕДЕЋИ НАЧИН:

- Комисија мора пре почетка такмичења прегледати моделе, измерити ширину и дужину модела и проверити да ли има минималну ширину 100 мм на најширем делу модела (модел може бити и шири) и дужину модела, максимално 350мм. Уколико модел не одговара овим димензијама - исти модел се дисквалификује.
- Такмичар мора ослободити предње (или задње) точкове који се могу померати и показати комисији да се померају а са тим и да се може управљати моделом (лево и десно),
- Комисија обележава модел стартним бројем такмичара (фломастером или налепницом). Број се узима као редни број из стартне листе
- По прегледу модела, такмичарима се даје 15-30 минута времена да сами подесе своје моделе (без помоћи ментора)
- Када су сви такмичари спремни , почиње се са прозивком и позивањем да стартују своје моделе
- Такмичарски модел мора прећи стазу за 60 секунди. Стаза је правоугаоног облик, дужине 10 м и ширине 2 м. На ободу такмичарског полигона поставе се на одрђеним местима стубови од дрвета или картона диманзија 15 x 15 мм (или цев фи15 мм), висине 100 мм. Модел пређе кроз одређени рејон и уписују се бодови за тај рејон. Ако модел сруши стуб, рачуна се мањи број бодова рејона. Ако се такмичарски модел заустави у пољу полигона и стоји дуже од 60 секунди, за овај старт добија се 0 бодова. Такмичар не сме ходати по стази за моделом. Током такмичења могу се мењати мотори и батерије пре изласка на старт.

ШЕМА БОДОВАЊА И ДИМЕНЗИЈЕ ПОЛИГОНА: 10 м X 2 м



ПЛАСМАН:

- За коначан- укупни појединачни пласман узима се збир бодова оба старта и број бодова освојени на тесту и практичном раду, што укупно износи 100 бодова.

2. БРОДО МОДЕЛАРСТВО

ДИСЦИПЛИНА: Класа МЧ-1 погађање циља

Учешће на такмичењу се остварује кроз следећа три елемента:

- Тест (теоријска провера знања)
- Практичан рад
- Такмичење модела - погађање циља

а) Тест (теоријска провера знања) - 50 бодова

Тест се ради 45 (четрдесет пет) минута. Тест се ради по програму у који разред иде ученик.

б) Практичан рад - 20 бодова

Практичан рад се ради у времену од 60 минута (општинско и окружно, градско такмичење) и 120 минута (републичко такмичење), одмах после израде теста.

На практичном раду се оцењује прецизност израде и финоћа обраде дела модела, а ради се следеће:

- **Општинско такмичење:**

- састављање конструкције модела брода (скелета) од припремљених делова (делови су исечени од шперплоче, дрвених летвица, дрвета...). Оцењује се прецизност спајања и лепљења.

- Између општинског и окружног такмичења уградити држач осовине елисе.

- **Окружно-Градско такмичење:**

- Обрада скелета брушењем ради припреме за постављање оплате- пресвлачење фурниром модела брода. Бодује се прецизност брушења прамца, бокова модела брода и палубе.

- **Републичко такмичење:**

- Извршити постављање оплате на скелет модела брода. Оплата је од фурнира. Бодује се прецизност лепљења и обраде фурнира, брушење и припрема за полирање и лакирање. Обавезно је постављање бочних страна без палубе.

Напомена: пре почетка сваког такмичења комисија прегледа делове и обележава их бројем ученика са такмичарске листе и потписом судије. По завршетку практичног рада проверава да ли су обележени делови уграђени и бодује рад 0 до 20 бодова, оцењујући прецизност израде. (Најлакше је упоредити са осталим моделима и доделити бодове). Рад који није завршен до краја, може бити бодован али не са више од 10 бодова. Модел који није направљен од обележених делова, бодује се са 0 бодова.

в) Такмичење модела - погађање циља – 30 бодова

КАРАКТЕРИСТИКЕ МОДЕЛА:

- Модел мора да има карактеристике пловног објекта, брода – чамца и то једнотрупац
- Модел не сме бити фабрички урађен- готов модел купљен у продавници- већ израђен од дрвета или пластике из комплета за склапање или сопствена конструкција
- Модел не сме да има никакве додатке на трупу са страна (додатна кормила, лепезе и сл.. за додатну стабилизацију правца кретања)
- Модел на трупу на задњој страни може да има кормило (један или два) и држач осовине елисе ако је потребно
- Максимални дозвољени напон батерија је 9 Волти.
- **Максимална дужина модела је 320 мм,**
- **Ширина модела: минимална-75мм, максимална-90 мм.**
- Модел се мери без кормила, елисе или продужетка на крми. Мери се труп модела- на најширем и најдужем делу.

БРОЈ СТАРТОВА:

- Такмичар има право на два (2) старта.

ТАКМИЧЕЊЕ СЕ ОДВИЈА НА СЛЕДЕЋИ НАЧИН:

- Комисија мора пре почетка такмичења прегледати моделе, измерити ширину и дужину модела.

Уколико димензије модела одступају од дозвољеног, модел се дисквалификује.

- Комисија обележава модел стартним бројем такмичара (фломастером на крову модела или залепи налепницу са бројем). Број се узима као редни број из стартне листе

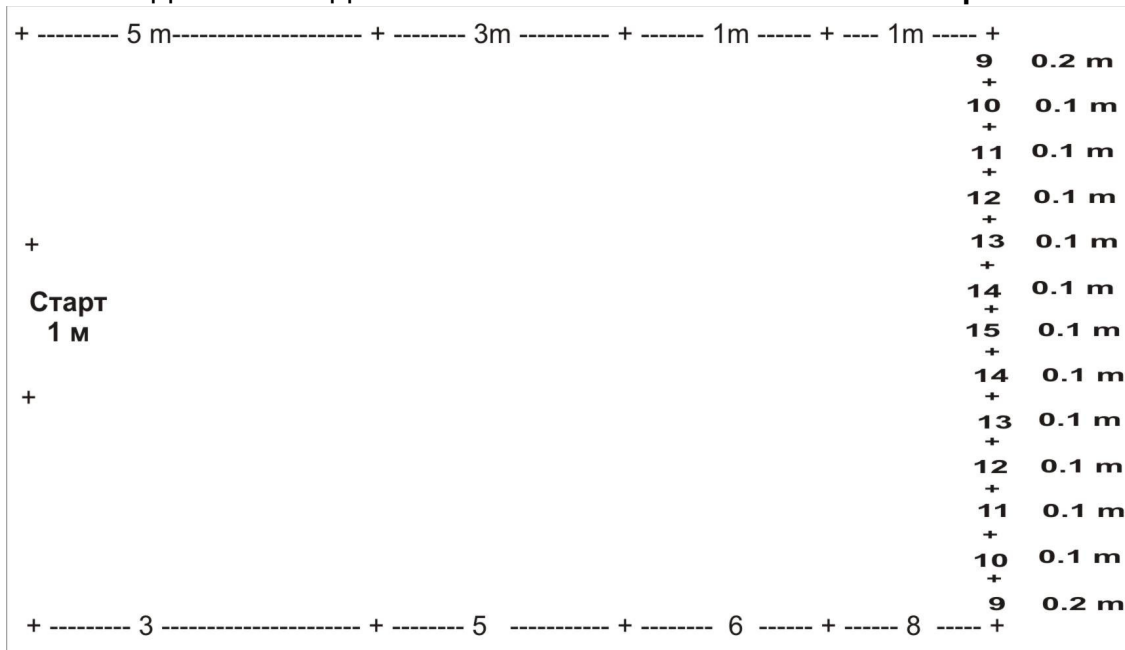
- По прегледу модела, такмичарима се даје 15-30 минута времена да сами подесе своје моделе

(без помоћи ментора)

- Када су сви такмичари спремни , почиње се са прозивком и позивањем да стартују своје моделе

- Такмичење се одвија у базену димензија 6 x 1,5 метра.
- На ободима базена обележити рејоне према шеми бодовања.
- Од позивања на старт па до тренутка док модел заплови не сме да протекне више од два минута. Ако модел у том времену не крене са старта, судија за старт ће му уписати 0 бодова.
- Такмичар има право да затражи продужење стартаог времена ако је вода у базену узбуркана и има таласа, али не дуже од четири минута.
- Ако на моделу откаже погон у току вожње на стази, тај старт се оцењује са 0 бодова.

ШЕМА БОДОВАЊА И ДИМЕНЗИЈЕ ПОЛИГОНА: 6 X 1.5 x 0.3 метра



ПЛАСМАН:

- За коначан- укупни појединачни пласман узима се збир бодова оба старта и број бодова освојени на тесту и практичном раду, што укупно износи 100 бодова.

3. АВИО МОДЕЛАРСТВО

ДИСЦИПЛИНА: Модели КЛИЗАЧ - 300

Учешће на такмичењу се остварује кроз следећа три елемента:

- Тест (теоријска провера знања)
- Практичан рад
- Такмичење модела – лет модела

а) Тест (теоријска провера знања) - 50 бодова

Тест се ради 45 (четрдесет пет) минута. Тест се ради по програму у који разред иде ученик.

б) Практичан рад - 20 бодова

Практичан рад се ради у времену од 60 минута (општинско и окружно, градско такмичење) и 120 минута (републичко такмичење), одмах после израде теста.

На практичном раду се оцењује прецизност израде и финоћа обраде дела модела, а ради се следеће:

- **Општинско такмичење:**

- Обрада хоризонталног стабилизатора модела клизача. Ради се брушење- обрада нападних и излазних ивица, полирање делова- заштита од влаге (воде). Бодује се прецизност израде и обраде делова као и квалитет полирања- глаткоћа површине делова.

- **Окружно-Градско такмичење:**

- Обрада крила модела клизача. Крило је из једног дела. Ради се брушење- обрада нападних и излазних ивица, полирање делова- заштита од влаге (воде). Бодује се прецизност израде и обраде делова као и квалитет полирања- глаткоћа површине делова.

- **Републичко такмичење:**

- Израда V профила крила (или дупло V), по плану који такмичар мора имати код себе. Крило је обрађено и полирано. Задатак: исећи крило на потребне делове, обрусити спојеве и залепити исте по плану- висина крила или ушки крила. Бодује се обрада спојева- прецизност и финоћа споја, мерење висине крила по плану.

Напомена: пре почетка сваког такмичења комисија прегледа делове и обележава их бројем ученика са такмичарске листе и потписом судије. По завршетку практичног рада проверава да ли су обележени делови уграђени и бодује рад 0 до 20 бодова, оцењујући прецизност израде. (Најлакше је упоредити са осталим моделима и доделити бодове). Рад који није завршен до краја, може бити бодован али не са више од 10 бодова. Модел који није направљен од обележених делова, бодује се са 0 бодова.

в) Такмичење модела – лет модела – 30 бодова

КАРАКТЕРИСТИКЕ МОДЕЛА:

- Модел мора имати све карактеристике летећег модела- једрилице, авиона.
- Максимални распон крила је **300 мм**.
- Хоризонталне површине модела (крило и хоризонталац) су до **2.5 дм²**
- Модел може бити направљен од било каквог материјала (стиропор, стиродур, балза, дрво).
- Модел не сме бити фабрички направљен

ПОЛЕТАЊЕ:

- Модел полеће избацавањем из руке такмичара или може да користи стартну гуму- праћку. Такмичар користи обе своје руке за пуштање модела, у једној руци праћка, а у другој руци модел.

БРОЈ ЛЕТОВА:

- **Такмичар има право на три (3) званична лета.**

ДЕФИНИЦИЈА ЗВАНИЧНОГ ЛЕТА:

- За сваки званичан лет такмичар има право на један покушај и следећи старт је званичан лет. Дужина лета са трајањем лета мањим од 5 секунди сматраће се одложеним летом- покушајем. Кад је лет краћи од 5 секунди, судије морају да питају такмичара да ли је то покушај или званичан лет. Ако такмичар каже да је званичан лет, уписује се резултат у листу, а ако каже да је покушај, одмах стартује други лет. Други лет је званичан од **00-20** секунди. (Сви резултати мањи од 10 секунди се уписују са 0 испред- пример **07**)

- **Максимум лета је 20 секунди. По сабирању сва три лета- укупно време лета, (максимално 60 секунди) множити са 0,5. Две секунде лета дају 1 бод. Ако је резултат непаран број, по дељењу уписује се резултат са једном децималом.**

Добија се укупно бодова (максимум 30 бодова) и то се уписује у стартни лист.

БРОЈ МОДЕЛА:

- Такмичар има право да користи два (2) модела клизача и пре почетка такмичења се изврши овера модела од стране судије- мерача времена, уписује ознаке на стартну листу и на модел и судија у току такмичења контролише модел са којим се такмичар такмичи.

МЕРЕЊЕ ВРЕМЕНА ЛЕТА:

- Судије морају да прегледају моделе, измере распон крила модела. Ако је већи од 250 мм, тај модел се дисквалификује. Ако је исправан, уписује се стартни број на крило модела – фломастером.
- Мерење времена врше два мерача времена- судије са штоперицама,
- Мерење времена лета почиње од тренутка испуштања модела из руке,
- Мерење се завршава када модел заврши слободан лет (слети на земљу или на препреку- дрво, или се изгуби из вида),
- Ако одпадне неки део модела, исти лет се бодује са нула (00) бодова.
- Званично време лета је средња вредност два измерена времена мерача времена, заокружено на први цео број секунди ниже од средње вредности. Пример: време од 13,64 се уписује као 13 секунди.

ПЛАСМАН:

- За коначан- укупни појединачни пласман узима се збир бодова лета модела, практичан рад и број бодова освојени на тесту што укупно износи 100 бодова.

4. РАКЕТНО МОДЕЛАРСТВО

ДИСЦИПЛИНА: МОДЕЛИ РАКЕТА СА ТРАКОМ С6-1/2А

Учешће на такмичењу се остварује кроз следећа три елемента:

- а) Тест (теоријска провера знања)
- б) Практичан рад
- в) Такмичење модела – лет модела

а) Тест (теоријска провера знања) - 50 бодова

Тест се ради 45 (четрдесет пет) минута. Тест се ради по програму у који разред иде ученик.

б) Практичан рад - 20 бодова

Практичан рад се ради у времену од 60 минута (општинско и окружно, градско такмичење) и 120 минута (републичко такмичење), одмах после израде теста.

На практичном раду се оцењује прецизност израде и финоћа обраде дела модела, а ради се следеће:

- **Општинско такмичење:**
 - Обрада једног стабилизатора модела ракете. Ради се брушење- обрада нападних и излазних ивица, полирање делова- заштита од влаге (воде). Бодује се прецизност израде и обраде делова као и квалитет полирања- глаткоћа површине делова.
- **Окружно-Градско такмичење:**
 - Обрада два стабилизатора модела ракете. Ради се брушење- обрада нападних и излазних ивица, полирање делова- заштита од влаге (воде). Бодује се прецизност израде и обраде делова као и квалитет полирања- глаткоћа површине делова.
- **Републичко такмичење:**
 - Склапање модела ракете од делова из комплета (стабилизатори су обрађени и полирани). Трака (стример) је равна- не сме бити савијана. Труп, конус и држач мотора су већ спојени у један део. Задатак: залепити стабилизаторе на труп модела ракете, траку (стример) и савијати по свом плану ради што већег отпора при лету, повезати све делове, труп, врх, и траку (стример) и спаковати модел ракете за старт (без ракетног мотора). Бодује се прецизност лепљења стабилизатора (правац, чврстина споја), савијање траке-стримера, насилним издувавањем (имитација ракетног мотора) траке и

чепа, да ли су сви делови спојени. Такмичар може и са овим моделом да се такмичи у трајању лета.

Напомена: пре почетка сваког такмичења комисија прегледа делове и обележава их бројем ученика са такмичарске листе и потписом судије. По завршетку практичног рада проверава да ли су обележени делови уграђени и бодује рад 0 до 20 бодова, оцењујући прецизност израде. (Најлакше је упоредити са осталим моделима и доделити бодове). Рад који није завршен до краја, може бити бодован али не са више од 10 бодова. Модел који није направљен од обележених делова, бодује се са 0 бодова.

в) Такмичење модела – лет модела ракете– 30 бодова

КАРАКТЕРИСТИКЕ МОДЕЛА:

- Ракетни модел је летећи модел који се креће помоћу ракетног мотора, и који има уређај за безбедан повратак на земљу- траку, стример, у стању у којем је поново способан за лет, и да је направљен од трајних неметалних делова
- Труп модела (тело и конус) не сме бити израђен од професионалних материјала (епоксид смоле и стакленог платна), већ искључиво од папира који је лакиран или пластифициран као заштита од влаге
- Мотор ракетног модела представља реактивни ракетни мотор са чврстим горивом у коме су сви хемијски састојци који сагоревају предходно измешани и спремни за употребу. Дозвољена је употреба само фабрички направљених мотора. За такмичење модела С 6-1/2А користе се моделарски ракетни мотори са ознаком 1/2А, чија је укупна покретачка сила ограничена на 1,25 Њс (њутнсекунди). **ОЗНАКА МОРА БИТИ НА МОТОРУ, УКОЛИКО ЈЕ НЕМА, ТАКАВ МОТОР СЕ НЕ МОЖЕ КОРИСТИТИ**
- Минимална дужина модела је 350 мм, а минимални пречник на 50% укупне дужине је 30 мм.
- Конструкција мора да садржи причвршћене површине које ће обезбедити стабилан лет модела ракете- стабилизаторе.
- Модел мора имати траку- стример за безбедно приземљење. Трака мора да буде у једном комаду материјала (тканина, папир, пластична фолија, милар) са односом дужине и ширине 10:1 минимално. На једном крају је причвршћена концем за модел ракете, а други крај мора да се потпуно одмота током лета. Уколико се трака- стример није у потпуности разматала целом својом дужином до спуштања на земљу- тај лет се бодује са 0 бодова.
- Модел мора бити лансиран са ЛАНСИРНОГ УРЕЂАЈА, који мора да обезбеди сигуран предвидљив лет (челична жица пречника 4-5 мм и дужине 1 м, или други лансирни уређај). Мора да се користи угао лансирања (елевациони угао) већи од 60 степени.
- Лансирање или паљење мотора мора се извршити даљинским електричним средствима са даљине од најмање 3-5 метара од модела и мора бити под потпуном контролом лица које лансира модел. Сва лица у близини морају бити обавештена да лансирање предстоји пре него што је модел активиран и лансиран, а минимум од 3 секунде одбројавања мора бити примењен пре лансирања модела. Чеп- заштита траке од барутних гасова није саставни део модела и он може слободно да лети, јер се он не мери.

БРОЈ МОДЕЛА:

- Такмичар има право на два (2) модела ракете, које мора да прегледају судије и овере их ознакама или бројевима који се уносе и на стартне листе. Модел мора имати светлу површину 1x3 цм, који је намењен судији за оверу.

ДЕФИНИЦИЈА НЕУСПЕЛОГ СТАРТА- ПОКУШАЈА:

- Покушај је дефинисан као неуспешан старт ако модел:
 - не напусти лансирни уређај а активиран је ракетни мотор («заглавио» се модел),
 - ако мотор експлодира на рампи или у току свог рада,
 - ако се модел судари у току лета са другим моделом
- У случају експлозије мотора и модел буде оштећен толико да није више у могућности да поново лети, такмичар има право да овери нови модел и изврши поновни лет у току тог турнуса.

МЕРЕЊЕ ВРЕМЕНА ЛЕТА:

- Мерење времена врше два мерача времена- судије са штоперицама и двогледом,
 - **Максимално време лета за ову дисциплину је ограничено на 50 секунди. У стартну листу уписивати време лета. Збир два лета 100 секунди, множи се са 0.3 (заокружити резултат на цео ближи број)- максимално 30 бодова**
 - Мери се време од напуштања лансирног уређаја па док модел не прекине слободан лет (слети на земљу или се заустави на некој препреци). Ако се модел изгуби иза препреке, дрво или облак, мерач времена ће сачекати 10 секунди, и ако се модел појави, настави да мери време. Ако се модел није појавио, прекида мерење и одузима ових 10 секунди.
 - Током мерења времена мерачи морају остати у кругу полупречника 10 метара.
 - Ако одпадне неки део модела, исти лет се бодује са нула (0) бодова.
- Званично време лета је средња вредност два измерена времена мерача времена, заокружено на нижи цео број секунди. Пример: време од 43,64 се уписује као 43 секунде.

ДИСКВАЛИФИКАЦИЈА:

- Модел који изврши нестабилан лет (није права путања) биће дисквалификован и бодован са 0 бодова за тај лет.
- Судије могу дисквалификовати било ког такмичара због погрешне примене или недовољно поклањања пажње писаним и другим мерама безбедности, због неспортског понашања на такмичењу или угрожавања безбедности других такмичара за тај турнус или са целог такмичења.

ПЛАСМАН:

- За коначан- укупни појединачни пласман узима се збир оба лета- бодови, бодови са практичног рада и број бодова освојени на тесту што укупно износи 100 бодова.

V ВРЕДНОВАЊЕ ЗА УЧЕНИКЕ СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА (ИОП-2)

1. Ученици се такмиче у четири моделарске дисциплине:

Такмичење модела

- 1. Ауто моделарство
- 2. Бродо моделарство
- 3. Ракетно моделарство
- 4. Авио моделарство

- За **такмичење** модела важе иста правила као за целокупно такмичење.

Вредновање ће се вршити по истим критеријумима.

- За **практичан рад** - вредновање се врши по посебном правилнику где се бодује: мере безбедности, уредност радног места, прецизност израде, делови без неравнина, делови добро уклопљени, површине поравнате, ивице разграничене и прецизне, квалитет завршне обраде, добро и прецизно креиран рад.

**УПУСТВО ЗА БОДОВАЊЕ УЧЕНИКА СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА (ИОП-2)
ПРАКТИЧАН РАД- ИЗРАДА ПРЕДМЕТА ПО ЗАДАТКУ ОД ДАТОГ МАТЕРИЈАЛА
(ОД ПАПИРА)**

Потребан алат:

- маказе за папир,
- лепило за папир (течно или чврсто), **НЕ ЛЕПЉИВЕ ТРАКЕ**

Модели су обележени бројевима са **стартне листе**. Комисија прати рад сваког ученика у датом времену и бодује под 1 и 2. По истеку датог времена комисија прикупља моделе и бодује по следећем:

1	Мере заштите при раду са маказама	5
2	Уредност радног места	5
3	Рад делимично завршен	5
	Рад потпуно завршен	10
4	Савијање папира и изглед ивица модела	15
5	Правилно залепљени делови - спојеви	15

УКУПНО 50 бодова

За ове ученике се прави посебна ранг листа (под називом ИОП-2) где су приказани резултати ових ученика. У табели су назначене дисциплине, учесници, резултати и пласман ученика.

За сваку дисциплину ученици добијају дипломе и медаље за освојено прво, друго и треће место, **као и награде- медаље за освојене бодове**

Максималан број бодова је 80.

.....

Правилник и пропозиције за такмичење ступају на снагу даном усвајања, **16.09.2017.** године, а примењују се почев од школских такмичења у школској **2017/2018.** години.

Председник Друштва
педагога техничке културе Србије
(Митар Митровић)